

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 174/2014-47

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. júla 2014 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť D. F. – B., zastúpeného obchodnou spoločnosťou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., konajúcou prostredníctvom advokátky JUDr. Klaudie Azariovej, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 91/2003, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo D. F. – B. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 91/2003 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 91/2003 konal bez zbytočných prietahov.

3. D. F. – B. priznáva finančné zadostučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť D. F. – B. trovy právneho zastúpenia v sume 340,09 € (slovom tristoštyridsať eur a deväť centov) na účet obchodnej spoločnosti AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., konajúcej prostredníctvom advokátky JUDr. Klaudie Azariovej, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 174/2014-29 zo 7. mája 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť D. F. – B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného obchodnou spoločnosťou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., konajúcou prostredníctvom advokátky JUDr. Klaudie Azariovej, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 91/2003.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 11. apríla 2003 na okresnom súde návrh na vydanie platobného rozkazu, ktorým sa domáhal proti žalovanému –M. L. – K. (ďalej len „žalovaný“), zaplata sumy 251 683,90 Sk (8 354,37 €) s príslušenstvom.

Okresný súd v predmetnej veci rozhodol platobným rozkazom sp. zn. 4 Rob 170/2003 z 23. júna 2003, proti ktorému podal žalovaný 28. júla 2003 odpor, v ktorom uplatnil proti sťažovateľovi „*započítaciu námietku*“. Konanie v predmetnej veci bolo ďalej vedené pod sp. zn. 27 Cb 91/2003. Okresný súd pojednávanie v predmetnej veci nariadil až 25. augusta 2004, t. j. až rok po podaní odporu, uvedené podanie bolo navyše

odročené na neurčito pre účely doloženia podkladov žalovaným týkajúcich sa preukázania jeho započítanej námietky, ktoré ale, ako to vyplýva zo spisu v predmetnej veci, žalovaný nedoložil.

Ďalšie pojednávanie v tejto veci sa konalo až 25. mája 2005 a bolo odročené na 30. máj 2005 pre účely vyhlásenia rozhodnutia.

Žalovaný 25. novembra 2005 podal v predmetnej veci vzájomný návrh, ktorým sa domáhal proti sťažovateľovi zaplata sumy 408 445 Sk (13 557,89 €), ktorý okresný súd uznesením z 12. marca 2007 vylúčil na samostatné konanie.

Pojednávanie uskutočnené 12. apríla 2007 bolo odročené na 6. jún 2007 pre účely doplnenia dôkazov účastníkmi konania. Sťažovateľ požadované dôkazy doplnil. Pojednávanie konané 6. júna 2007 bolo odročené na 8. august 2007 s tým, že žalovanému bola opätovne uložená povinnosť doplniť už raz požadované dôkazy. Uvedené pojednávanie bolo zrušené a odročené na 16. august 2007. Pojednávanie uskutočnené 16. augusta 2007 bolo odročené opäť pre účely doplnenia dôkazov zo strany žalovaného na 14. november 2007, avšak na základe oznámenia okresného súdu z 24. októbra 2007 bolo odročené na 28. november 2007. Pojednávanie uskutočnené 28. novembra 2007 bolo odročené na 16. január 2008 s tým, že sťažovateľovi okresný súd uložil povinnosť predložiť ďalšie dôkazy.

Uznesením zo 16. januára 2008 okresný súd spojil na spoločné konanie veci vedené pod sp. zn. 27 Cb 91/2003 a sp. zn. 27 Cb 120/2007, ktoré následne viedol pod sp. zn. 27 Cb 91/2003. Podľa názoru sťažovateľa na takýto procesný postup nemal okresný súd dôvod a konanie v predmetnej veci, ktoré je už aj tak zdĺhavé, sa tým iba predĺžilo. Okresný súd následne pojednávanie odročil na 12. marec 2008 a uložil účastníkom konania doplniť dôkazy týkajúce sa pripájanej veci. Uvedené pojednávanie bolo zrušené a ďalšie bolo nariadené až po žiadosti sťažovateľa z 11. septembra 2008, po ktorej okresný súd nariadil pojednávanie na 5. november 2008, ktoré bolo odročené na 12. november 2008 pre účely vyhlásenia rozsudku.

Okresný súd rozsudkom z 27. novembra 2008 zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľovi ako žalobcovi sumu 151 033,60 Sk (5 013,39 €) s príslušenstvom a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol aj napriek skutočnosti, že všetky nároky sťažovateľa boli podľa neho riadne preukázané, avšak z časti uznal nároky žalovaného aj napriek skutočnosti, že tie dostatočne preukázané neboli. Sťažovateľ podal proti rozsudku z 27. novembra 2008 odvolanie.

Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 2 Cob 172/2009 z 28. januára 2010 potvrdil rozsudok okresného súdu z 27. novembra 2008 vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 151 033,60 Sk s príslušenstvom, ktorý v časti tohto výroku nadobudol právoplatnosť 9. marca 2010. Krajský súd zároveň zrušil výrok napadnutého rozsudku z 27. novembra 2008, ktorým okresný súd žalobu v prevyšujúcej časti zamietol. Okresný súd v predmetnej veci nariadil pre účely opätovného konania o nároku sťažovateľa na zaplatenie sumy 3 340,98 € (100 650,30 Sk) s príslušenstvom ďalšie pojednávanie.

Sťažovateľ vzal 14. mája 2010 svoj návrh čiastočne späť, aby sa konanie v predmetnej veci nepredlžovalo, o ďalšie dokazovanie nároku žalovaného čiastočne jeho nárok uznal a sumu v istine 1 759,19 € (52 997,30 Sk) s ročným úrokom z omeškania 10,9 % si viac voči žalovanému nenárokoval.

Okresný súd následne v danej veci uskutočnil pojednávanie len 5. mája 2010 a 3. novembra 2010. Pojednávania uskutočnené 5. januára 2011, 26. októbra 2011, 3. novembra 2011, 8. decembra 2011, 21. decembra 2011, 18. apríla 2012 a 13. júna 2012 boli odročené výlučne na žiadosť žalovaného, resp. jeho právneho zástupcu, avšak okresný súd podľa názoru sťažovateľa nevenoval pozornosť tomu, či boli tieto žiadosti aj dostatočne odôvodnené.

Sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu podal 13. augusta 2012 sťažnosť na prietahy v konaní adresovanú predsedovi okresného súdu. Predseda okresného súdu

sťažnosť sťažovateľa vyhodnotil ako čiastočne dôvodnú, pretože v určitých úsekoch konania podľa neho dochádzalo k bezdôvodným priet'ahom v konaní.

Žalovaný 16. augusta 2012 zomrel, o čom okresný súd upovedomil sťažovateľa oznámením z 10. septembra 2012 spolu so žiadosťou o poskytnutie procesného stanoviska. Okresný súd uznesením zo 4. marca 2013 rozhodol, že konanie prerušuje do právoplatného skončenia dedičského konania po nebohom žalovanom. V ten istý deň okresný súd vyzval sťažovateľa, aby oznámil, či trvá na podanej žalobe, vzhľadom na skutočnosť, že podľa aktuálneho výpisu zo živnostenského registra žalobca 31. decembra 2012 ukončil svoju podnikateľskú činnosť, avšak uvedené skutočnosti podľa sťažovateľa nemajú vplyv na jeho spôsobilosť byť účastníkom konania, preto sťažovateľ túto výzvu považuje za bezdôvodnú.

Okresný súd sťažovateľa 12. septembra 2013 vyzval, aby mu oznámil, či si uplatnil svoju pohľadávku v dedičskom konaní, a pokiaľ nie, tak aj dôvod jej neuplatnenia. Sťažovateľ nebol účastníkom dedičského konania po nebohom žalovanom, nemal prístup k spisu o dedičskom konaní, a preto ani nemohol mať žiadne informácie o tom, kto je dedičom po poručiteľovi a ktorý notár na základe poverenia okresného súdu je poverený úkonmi v uvedenom konaní o dedičstve. Sťažovateľ ďalej poukázal na skutočnosť, že pohľadávka neuplatnená v dedičskom konaní nezaniká.

Okresný súd v predmetnej veci uskutočnil ďalšie pojednávania 6. novembra 2013, 17. decembra 2013 a 20. januára 2014. Pojednávanie uskutočnené 20. januára 2014 bolo odročené na neurčito „za účelom vykonania dotazu na notára Mgr. Vojtecha Kavečanského za účelom podania stanoviska, z akého dôvodu sa neriešila likvidácia predĺženého dedičstva po žalovanom“. Okresný súd pritom neuviedol žiadne zdôvodnenie tohto procesného úkonu, ani čo sa má vykonaním takéhoto dôkazu vôbec objasniť.

Do dňa podania tejto sťažnosti nebolo v predmetnej veci nariadené ďalšie pojednávanie a ani vydané rozhodnutie či vykonaný akýkoľvek ďalší procesný úkon.

Sťažovateľ v rámci argumentácie poukázal na skutočnosť, že konanie v predmetnej veci trvá už takmer 11 rokov a nevydanie rozhodnutia hoc i len v časti uplatneného nároku je v priamom rozpore so zásadou právnej istoty, práva na spravodlivý súdny proces bez zbytočných prieťahov, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote.

Z opísaných skutkových okolností je podľa sťažovateľa zrejmé, že celé konanie je zbytočne zdĺhavé, nehospodárne a neefektívne, okresný súd pojednávania neustále odročuje s veľkým časovým odstupom, a to aj bez preukázania závažného dôvodu či potreby vykonania konkrétneho dôkazu. Okresný súd v predmetnej veci postupuje neracionálne a zmätočne, a to už od samotného začiatku konania.

Okresný súd mal v predmetnom konaní konštatovať neunesenie dôkazného bremena žalovaným, avšak okresný súd namiesto toho žalovaného nadbytočne a opätovne vyzýval na predloženie dôkazov, a napokon aj napriek tomu, že žalovaný tieto dôkazy nepredložil, nárok žalovanému priznal.

Okresný súd vykonal v predmetnej veci podľa sťažovateľa niekoľko zbytočných procesných úkonov, ktorými zaťažoval účastníkov, ale predovšetkým ktoré prispeli k ďalším prieťahom už aj tak neprimerane dlhého prerokovania veci (v tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na uznesenie o spojení konania a na výzvy okresného súdu účastníkom konania na zaujatie procesného stanoviska k skutočnostiam z právneho hľadiska jednoznačným).

Pojednávania nariadené na 5. január 2011, 26. október 2011, 3. november 2011, 8. december 2011, 21. december 2011, 18. apríl 2012 a 13. jún 2012 boli odročené výlučne na žiadosť žalovaného, resp. jeho právneho zástupcu. Okresný súd podľa sťažovateľa nevenoval dostatočnú pozornosť riadnemu odôvodneniu a preukázaniu dôležitých dôvodov na ospravedlnenie neúčasti a nariadenie odročenia pojednávania, tak ako to vyžadujú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Sťažovateľ ďalej zdôraznil, že v prípadoch, keď je účastník riadne zastúpený advokátom, ktorý koná v jeho mene a obhajuje jeho právne záujmy, by mal okresný súd skúmať, či žiadosti účastníka

o odročenie pojednávania nie sú iba účelový spôsob, ako sa vyhnúť vydaniu rozhodnutia vo veci samej, a mal by dôsledne zisťovať existenciu dôležitých dôvodov na ospravedlnenie jeho neúčasti. Podľa sťažovateľa je neprípustné a v rozpore so všetkými základnými zásadami občianskeho súdneho konania, aby sa vo veci nekonalo viac ako rok a pol len z dôvodu neúčasti žalovaného (okrem iného riadne zastúpeného) na pojednávaní.

Sťažovateľ sa úmrtím žalovaného dostal do zložitej procesnej, ako aj hmotnoprávnej situácie. Dedičstvo po žalovanom ako poručiťovi bolo predĺžené a z dôvodu obmedzenia zodpovednosti dediča za dlh poručiťa, nárok sťažovateľa v zostávajúcej časti nemusí byť vymožitelný, a to napriek tomu, že bol v predmetnom konaní jednoznačne preukázaný.

Pokiaľ by okresný súd v predmetnej veci podľa sťažovateľa postupoval dôsledne, racionálne a bez zbytočných priťahov, bol by vydal rozhodnutie vo veci samej už za života žalovaného, a s ohľadom na už úspešné vymożenie priznanej časti nároku by bolo rozhodnutie vykonateľné a vymožitelné.

V priebehu konania bolo niekoľko časových období, keď okresný súd nekonal vôbec, nenariadil pojednávanie na dlhé časové obdobie, odročoval pojednávanie bez závažného dôvodu, akceptoval procesnú nedisciplinovanosť žalovaného a vykonával zbytočné a zmätočné procesné úkony.

Uvedené skutočnosti u sťažovateľa vytvárajú stav právnej neistoty, a to už od momentu podania návrhu na začatie konania v predmetnej veci pretrvávajúceho až do dňa podania sťažnosti, pretože opätovne nie je v predmetnej veci nariadené ďalšie pojednávanie a predmetná vec nie je ani právoplatne skončená.

Sťažovateľ v predmetnej veci požiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €, ktoré odôvodnil nemajetkovou aj majetkovou ujmu. Nemajetková ujma sťažovateľa spočíva v tom, že sa ako účastník predmetného konania dlhé roky nedokáže domôcť meritórneho rozhodnutia vo svojej veci napriek tomu, že nejde o spor mimoriadne zložitý a svoje nároky v predmetnom konaní preukázal, pričom tento

stav spôsobil u neho stratu dôvery v súdy a súdny systém Slovenskej republiky a ich význam, ako aj pocity krivdy a nespravodlivosti. Majetková ujma u neho vznikla v dôsledku neustáleho predlžovania predmetného konania, vynakladaním nemalých finančných prostriedkov na domáhanie sa svojho práva (najmä výdavky súvisiace s právnym zastúpením, súdny poplatok, ušlý zisk, cestovné a iné výdavky). Okrem iného je podľa sťažovateľa pri priznaní primeraného finančného zadosťučinenia potrebné zohľadniť, že pokiaľ by bol okresný súd konal riadne, bol by v predmetnej veci rozhodol ešte za života žalovaného, a sťažovateľovi by tak bola priznaná uplatnená pohľadávka, ktorú by mohol vymôcť v exekučnom konaní, keďže žalovaný mal majetok podliehajúci exekúcii, čo vyplýva zo skutočnosti, že nárok v priznanej časti čiastočne dobrovoľne plnil a exekúcia vo zvyšnej časti priznanej pohľadávky bola úspešná, avšak postupom okresného súdu došlo k znemožneniu vymoženiu zostávajúceho nároku sťažovateľa.

V danom prípade je zrejmé, že aj pokiaľ by okresný súd vydal v najbližšej dobe rozsudok v predmetnej veci, následky porušenia základných práv sťažovateľa už nemožno odstrániť a účinky tohto rozhodnutia mu nenahradia spôsobenú nemajetkovú a s najväčšou pravdepodobnosťou ani majetkovú ujmu.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 91/2003 porušené, prikáže okresnému súdu, aby v uvedenom konaní konal bez zbytočných prietahov, prizná mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, ako aj náhradu trov konania.

Na základe výzvy ústavného súdu sa v predmetnej veci vyjadril predseda okresného súdu podaním sp. zn. 1 SprV/192/2012 z 30. mája 2014, v ktorom popísal priebeh konania vo veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 27 Cb 91/2003 a uviedol:

„Na základe vyššie uvedeného sa Okresný súd Košice I úplne nestotožňuje so sťažnosťou navrhovateľa z dôvodu, že súd vo veci počas celého konania vykonával úkony smerujúce k ukončeniu veci a medzi časom došlo k rozhodnutiu vo veci samej.

Zároveň Okresný súd Košice I súhlasí s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky v predmetnej veci upustil od ústneho pojednávania o prijatých sťažnostiach, ak dospeje k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

Sťažovateľ na vyjadrenie okresného súdu z 30. mája 2014 reagoval podaním z 12. júna 2014, v ktorom uviedol:

«Ohľadom stanoviska Okresného súdu k prejednávanej veci, uvedeného vo vyjadrení súdu zo dňa 30. 05. 2014, uvádzame, že predmetné vyjadrenie neobsahuje dostatočné zdôvodnenie zdlhavého postupu Okresného súdu Košice I vo veci sp. zn.: 27Cb/91/2003, nevysvetľuje veľké časové odstupy medzi jednotlivými úkonmi súdu, neobjasňuje dôvody zasielania {podľa nášho názoru} neodôvodnených výziev (ako napr. výzva na vyjadrenie sa k skutočnosti, že živnostenské oprávnenie žalovaného zaniklo, resp. výzva na vyjadrenie sa prečo sa pohľadávka neuplatnila v dedičskom konaní, atď.), ani opätovné odročovanie pojednávani spôsobené nedisciplinovanosťou druhej procesnej strany, a taktiež neobjasňuje význam procesného postupu spočívajúceho vo vyčlenení nároku žalovaného na samostatné konanie a následné spojenie vecí, ani ďalšie množstvo neefektívnych a nehospodárnych úkonov konajúceho súdu, ktoré mali za následok porušenie základného práva navrhovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote.

Skutočnosť, že Okresný súd Košice I v konaní sp. zn.: 27Cb/91/2003 vydal dňa 27. 05. 2014 rozhodnutie, bolo podľa nášho názoru dôvodne ovplyvnené nami podanou sťažnosťou na Ústavný súd SR. Už z povahy samotnej veci jasne vyplýva, že rozhodnutie vydané vo veci po takmer 11 rokoch nezabezpečí pre navrhovateľa nápravu a neodstráni stav právnej neistoty. Do dnešného dňa nám predmetný rozsudok nebol doručený, a preto sa k jeho obsahu vyjadriť nevieme. Uvádzame však, že vydanie rozhodnutia v priebehu konania na Ústavnom súde o vyslovení porušenia základného práva nie je dôvodom pre nevyslovenie porušenia základného práva a následky neprimerane dlhého konania, spočívajúce v jednak spôsobenej krivde a nedôvere voči súdnictvu SR, ako aj reálnej

nemožnosti vymoženia pohľadávky aj pre prípad úspechu, vydaním rozhodnutia nebudú odstránené ani zhojené.

Ako spôsob právnej argumentácie, poukazujeme na Nález Ústavného súdu SR sp. zn.: ÚS 34/2011, ako aj ďalších vydaných rozhodnutí Ústavného súdu SR, na základe ktorých vyplýva, že ak medzičasom aj dôjde k vydaniu rozhodnutia, nie je možné automaticky predpokladať, že takéto rozhodnutie odstráni následky porušenia základného práva.

V celom rozsahu zotrývame na podanom návrhu a na uvedených argumentoch, a aj s ohľadom na vyššie uvedené sa v žiadnom prípade nemôžeme stotožniť s vyjadrením Okresného súdu Košice I, v zmysle ktorého súd vo veci počas celého konania vykonával úkony smerujúce k ukončeniu veci, a máme za to, že súd v priebehu konania konal neefektívne a nesústredene, s neodôvodnene veľkým časovým odstupom a vo veci došlo k zbytočným a nedôvodným prietahom.»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) súde vo veci sťažnosti sťažovateľa upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru...

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom posudzovaného konania je žaloba o plnenie vyplývajúce zo zmluvy o dielo podľa Obchodného zákonníka. Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľa, okresného súdu a z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti svedčiace o tom, že by celková dĺžka tohto konania bola výrazne ovplyvnená právnou alebo skutkovou zložitou tejto veci. V predmetnom konaní okresný súd už rozsudkom z 27. novembra 2008 právoplatne rozhodol o väčšej časti sťažovateľovho nároku v sume 5 013,39 € s príslušenstvom a v súčasnosti už koná (aj s ohľadom na čiastočné späťvzatie návrhu zo strany sťažovateľa v sume 1759,19 €) len o zostávajúcej časti nároku uplatneného sťažovateľom v sume 1581,79 € a o vzájomnom návrhu žalovaného.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria – správania sťažovateľa v predmetnom konaní – ústavný súd nezistil žiadne nedostatky, ktorých dôsledkom by mohlo dôjsť k výraznejšiemu predĺženiu predmetného konania.

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v posudzovanom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu na rozhodovaní v predmetnej veci. Pri skúmaní tohto postupu okresného súdu ústavný súd vychádzal zo sťažnosti sťažovateľa, ako aj zo spisového materiálu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil, že predmetné konanie bolo poznačené dvomi výraznými obdobiami nečinnosti okresného súdu. Na ťarchu okresného súdu ústavný súd započítal obdobie nečinnosti trvajúce päť mesiacov od 3. septembra 2003 (uhradenie súdneho

poplatku sťažovateľom) do 3. februára 2004 (výzva sťažovateľovi na predloženie listinných dôkazov), po uplynutí ktorého trvalo uvedenému súdu ďalšie 3 mesiace, kým bol súdnej kancelárii daný pokyn vykonať ďalšie jednoduché procesné úkony súvisiace s nariadením prvého pojednávania (1. júna 2004), ako aj obdobie nečinnosti trvajúce viac než jeden rok od 29. marca 2006 (okresným súdom uskutočnené pojednávanie) do 12. marca 2007 (pokyn súdnej kancelárii vykonať úkony súvisiace s nariadením pojednávania), počas ktorého okresný súd nevykonával v predmetnej veci žiaden procesný úkon smerujúci k rozhodnutiu jej merita.

Okrem uvedených období nečinnosti ústavný súd zistil, že predmetné konanie bolo poznačené aj neefektívnou činnosťou okresného súdu. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na postupu okresného súdu, ktorým v predmetnom konaní najskôr vzájomný návrh žalovaného vylúčil na samostatné konanie (29. marca 2006), avšak následne po takmer dvoch rokoch predmetné konania opätovne spojil na spoločné konanie (16. januára 2008). Neefektívnou činnosťou okresného súdu v predmetnom konaní bol poznačený aj priebeh odvolacieho konania pred krajským súdom, v ktorom bol spis v predmetnej veci krajskému súdu predložený 21. januára 2009, avšak okresnému súdu bol vrátený späť po viac ako ôsmich mesiacoch (2. októbra 2009) bez rozhodnutia vo veci samej z dôvodu nesprávnej identifikácie účastníkov konania v rozsudku okresného súdu z 27. novembra 2008. Po opätovnom predložení tohto spisu krajskému súdu (17. decembra 2009) bol tento vrátený späť okresnému súdu (16. februára 2012) spolu s rozsudkom č. k. 2 Cob 172/2009-315 z 28. januára 2010, ktorým bol napadnutý rozsudok okresného súdu z 27. novembra 2008 v časti výroku o zamietnutí časti uplatneného nároku sťažovateľa zrušený a vrátený späť na ďalšie konanie. Pri svojom rozhodovaní preto ústavný súd prihliadol aj na skutočnosť, že predmetné konanie bolo predĺžené aj o obdobia trvajúce spolu približne jedenásť mesiacov, počas ktorých v predmetnej veci rozhodoval krajský súd o odvolaniach podaných proti rozsudku okresného súdu z 27. novembra 2008, ktorý bol v časti výroku o zamietnutí zostávajúcej časti nároku sťažovateľa zrušený a vrátený na ďalšie konanie okresnému súdu pre nedostatočné odôvodnenie tohto výroku. Z uvedeného vyplýva, že o uvedené obdobie, počas ktorého sa spis nachádzal na krajskom súde, sa

taktiež predmetné konanie výrazne predĺžilo, avšak významný podiel na tomto predĺžení mal i okresný súd.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, trvá už viac než deväť rokov a dva mesiace a v dôsledku nečinnosti a neefektívnej činnosti okresného súdu nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať za ústavne akceptovateľnú ako vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ani vo vzťahu k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto dospel k záveru, že označené práva sťažovateľa boli porušené.

III.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal tomuto súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadost'účinenia v sume 10 000 € od okresného súdu z dôvodov uvedených v jeho sťažnosti.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku preskúvaného konania a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým postup okresného súdu v predmetnej veci a predmet uvedeného konania, t. j. čo je pre účastníka konania v stávke – „*at stake*“, správanie sťažovateľa, ale aj skutočnosť, že sťažovateľ sa na ústavný súd so svojou sťažnosťou obrátil v čase, keď okresný súd už rozhodol o väčšej časti ním uplatneného nároku právoplatným rozhodnutím a v konaní zostáva okresnému súdu prerokovať a rozhodnúť len o zostatku pôvodne v konaní uplatneného nároku, pričom účelom priznaného finančného zadost'učinenia nie je uspokojenie v konaní dosiaľ nepriznaných nárokov, ústavný súd sťažovateľovi považoval priznanie sumy 1 000 € za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia obchodnou spoločnosťou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., konajúcou prostredníctvom advokátky JUDr. Klaudie Azariovej, ktorá si uplatnila nárok na ich úhradu v celkovej sume 340,09 €.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2014 je 134 € a hodnota režijného paušálu je 8,04 €.

S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľovi nárok na úhradu trov za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2014 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) v sume 426,12 € vrátane režijného paušálu (3 x 134 € + 3 x 8,14 €). Odmena právnej zástupkyňi za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom zvýšená o 20 % daň z pridanej hodnoty tak predstavuje celkovú sumu 511,34 €

Vzhľadom na to, že právna zástupkyňa sťažovateľa si úhradu trov právneho zastúpenia uplatnila iba v sume 340,09 €, ústavný súd súc viazaný petitom sťažnosti túto úhradu sťažovateľovi priznal len vo výške uplatneného nároku.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júla 2014